

DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-55-48>

УДК 336.1

Шостак Тимур Сергійовичаспірант кафедри фінансів,
Державний торговельно-економічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-7525-5118>**Tymur Shostak**

State University of Trade and Economics

**ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВО-БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ
В КОНТЕКСТІ НОВИХ СУСПІЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ РЕАЛІЙ****FORMATION OF FINANCIAL AND BUDGETARY POLICY
IN THE CONTEXT OF NEW SOCIO-ECONOMIC REALITIES**

Анотація. У статті досліджено процес формування фінансово-бюджетної політики держави в умовах трансформаційних змін, спричинених новими суспільно-економічними реаліями, що виникли внаслідок глобальних викликів, зокрема пандемії, війни, інфляційних шоків та цифровізації економіки. Формування ефективної фінансово-бюджетної політики в Україні набуває особливої актуальності в умовах нових суспільно-економічних реалій, зумовлених трансформаціями внутрішнього та зовнішнього характеру. У сучасних умовах фінансово-бюджетна політика має бути спрямована не лише на забезпечення макроекономічної стабільності. Визначено ключові проблеми реалізації ефективної фінансово-бюджетної політики в Україні, зокрема фрагментарність бюджетного процесу, недостатній рівень координації між секторами державного управління, обмежений доступ до джерел фінансування та високий рівень боргового навантаження. Обґрунтовано, що в умовах кризи держава має активізувати антикризові фінансові інструменти, водночас забезпечуючи стратегічне планування і довгострокову стійкість публічних фінансів.

Ключові слова: фінансова політика, бюджетна стратегія, економічна стійкість, державні фінанси, публічне управління, бюджетне планування.

Summary. The article examines the process of forming the financial and budgetary policy of the state in the context of transformational changes caused by new socio-economic realities resulting from global challenges, in particular, pandemics, war, inflationary shocks and digitalisation of the economy. The emphasis is placed on the need to revise traditional approaches to budget planning and public finance management in view of the new risks that accompany the current macroeconomic dynamics. The formation of an effective financial and budgetary policy in Ukraine is of particular relevance in the context of new socio-economic realities caused by internal and external transformations. Growing security threats, structural deformations of the economy, the need for post-war recovery and integration into the European space require a flexible and balanced approach to public finance management. In today's environment, fiscal policy should be aimed not only at ensuring macroeconomic stability, but also at achieving the goals of social justice, economic growth and public sector sustainability. The article reveals the main factors influencing the transformation of fiscal policy, including military actions, global economic challenges, changes in the social structure of the population, new approaches to public administration and digitalisation of the budget process. Particular attention is paid to current trends in budget planning, in particular, the programme-targeted method, gender-oriented budgeting, and increased transparency and accountability in the use of budget funds. The key problems of implementing an effective financial and budgetary policy in Ukraine are identified, in particular, the fragmentation of the budget process, insufficient coordination between the sectors of public administration, limited access to sources of financing and high debt burden. It is substantiated that in times of crisis, the state should intensify anti-crisis financial instruments, while ensuring strategic planning and long-term sustainability of public finances. The author notes the need to develop a new concept of financial and budgetary policy adapted to the challenges of post-war recovery and socio-economic development based on the principles of transparency, inclusiveness and effective resource management.

Keywords: financial policy, budget strategy, economic sustainability, public finance, public administration, budget planning.

Постановка проблеми. Формування ефективної фінансово-бюджетної політики є ключовим чинником забезпечення сталого розвитку держави, економічної стабільності та соціального

добробуту населення. Проте сучасний світ перебуває у стані глибоких трансформацій, які зумовлені низкою зовнішніх та внутрішніх викликів, що суттєво впливають на функціонування національ-

них бюджетних систем. Для України ці виклики набули особливого значення в умовах повномасштабної війни, що створює надзвичайний тиск на фінансові ресурси, змінює пріоритети бюджетних видатків і ставить під загрозу фінансову стабільність держави.

Традиційні підходи до формування фінансово-бюджетної політики, які базувалися на прогнозуванні сталого економічного зростання, стабільних доходах та контрольованих витратах, в сучасних реаліях виявляються недостатніми. Зростання соціальних потреб, збільшення оборонних видатків, коливання валютного ринку, інфляційні процеси, а також структурні зміни в економіці ставлять нові вимоги до гнучкості та адаптивності бюджетної політики. Водночас обмеженість фінансових ресурсів, дефіцит бюджету, наростання державного боргу, низький рівень ефективності використання публічних коштів – усе це створює умови для загострення фінансових ризиків.

Важливим аспектом проблеми є недостатній рівень цифровізації бюджетного процесу, що ускладнює прозорість та оперативність управління фінансами, а також ускладнює контроль за цільовим використанням ресурсів. Неефективність міжвідомчої координації, відсутність єдиної стратегічної платформи для бюджетного планування та недостатня інтеграція сучасних аналітичних інструментів негативно впливають на якість бюджетних рішень. Це, в свою чергу, послаблює здатність держави оперативно реагувати на кризові явища і забезпечувати довгострокову фінансову стійкість.

Отже, перед науковою спільнотою та практиками державного управління постає актуальне завдання – розробити і впровадити оновлену, адаптивну фінансово-бюджетну політику, що враховуватиме нові суспільно-економічні реалії, забезпечить баланс між мобілізацією ресурсів та їх ефективним використанням, сприятиме підвищенню прозорості та підзвітності бюджетного процесу. Така політика має стати основою для підтримки соціальної справедливості, економічної стабільності та національної безпеки в умовах постійної турбулентності.

Визначення основних проблем, тенденцій та перспектив розвитку фінансово-бюджетної політики в Україні є важливим науковим та практичним завданням, що потребує комплексного аналізу з урахуванням сучасних викликів та можливостей цифрової трансформації державного фінансового управління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальність проблем формування фінансово-бюджетної політики в умовах сучасних суспільно-економічних трансформацій відображена в численних наукових дослідженнях, що аналізу-

ють виклики та напрями модернізації бюджетного процесу в Україні.

Г. І. Скиба, М. П. Очкас провели ґрунтовний аналіз впливу глобальних криз на бюджетну систему України, зокрема підкреслюють, що зростання соціальних видатків і фінансування оборонного сектору потребують переосмислення традиційних моделей планування бюджету [1, с. 58]. Автори наголошують на важливості адаптації бюджетної політики до динамічних змін, що потребує комплексного підходу до управління державними фінансами та вдосконалення інструментів фінансового контролю [1, с. 58].

В. Чугунов аналізує ефективність використання бюджетних ресурсів у контексті соціально-економічних реформ [2, с. 126]. Він розглядає механізми оптимізації бюджетних витрат, що орієнтовані на підвищення прозорості та підзвітності публічних фінансів, а особливу увагу приділяє впровадженню програмно-цільового методу, що дозволяє забезпечити більш ефективне планування й оцінку результатів бюджетної політики [2, с. 126].

А. Овчеренко досліджує роль цифрових технологій у трансформації бюджетного процесу [3, с. 157]. Автор відзначає, що впровадження автоматизованих систем моніторингу та аналізу фінансових потоків сприяє підвищенню оперативності прийняття рішень і зміцненню контролю за використанням бюджетних коштів [3, с. 157]. Важливим є акцент на інтеграції електронного урядування у сфері публічних фінансів як ключовому чиннику модернізації фінансової політики [3, с. 157].

Дослідження таких вчених, як А. Ходжаян, А. Маслова, О. Нестеренко, О. Шеїн фокусується на викликах фінансової стабільності в умовах військового конфлікту та економічної невизначеності [4, с. 62]. Вони обґрунтовують необхідність гнучких антикризових інструментів бюджетного регулювання, які дозволять знизити ризики дефіциту та боргового навантаження, а також підвищити адаптивність фінансової системи до зовнішніх шоків [4, с. 62].

Такі автори, як І. Лопушинський, О. Козир, А. Кучма аналізують інституційні аспекти формування фінансово-бюджетної політики, зокрема роль міжвідомчої координації та співпраці з громадянським суспільством [5, с. 148]. Вони наголошують на необхідності підвищення інституційної спроможності органів державної влади, розвитку системи відкритих даних та забезпеченні прозорості бюджетного процесу як передумов ефективного управління публічними фінансами [5, с. 148].

Отже, аналіз вітчизняних наукових досліджень свідчить про активний пошук нових підходів до формування фінансово-бюджетної політики, що враховують як внутрішні соціально-економічні

виклики, так і глобальні трансформації. Ключовими напрямками є підвищення прозорості та результативності бюджетних процесів, інтеграція цифрових технологій, розвиток антикризових механізмів та зміцнення інституційної бази управління державними фінансами.

Мета статті – дослідження особливостей та механізмів формування фінансово-бюджетної політики в контексті нових суспільно-економічних реалій, з урахуванням викликів воєнного часу, економічної нестабільності та цифрової трансформації державного управління.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних умовах глобальні виклики, зокрема пандемія COVID-19, військові конфлікти, інфляційні шоки та цифровізація економіки, суттєво впливають на процес формування фінансово-бюджетної політики держави. Ці фактори створюють нові суспільно-економічні реалії, які потребують перегляду традиційних підходів до бюджетного планування та управління державними фінансами з урахуванням посилених ризиків і невизначеностей сучасної макроекономічної динаміки.

Однією з ключових проблем, що виникають у контексті таких трансформацій, є зростання фіскального навантаження через збільшення соціальних видатків, необхідність фінансування оборонного сектору, підтримки вразливих верств населення та реалізації програм економічного відновлення. Як зазначає А. Шалашна, пандемія та супутні економічні потрясіння призвели до значного дефіциту бюджетів у багатьох країнах, що вимагає розробки нових фінансових стратегій, які поєднують фіскальну дисципліну з гнучкістю бюджетного регулювання, здатною реагувати на непередбачувані обставини [6, с. 18].

Пандемія COVID-19 виступила каталізатором глибоких змін у системі публічних фінансів, показавши, наскільки критичною є здатність держави швидко адаптувати бюджетні процеси до різних змін зовнішнього середовища. Розширення соціальних програм, підтримка медичної системи, стимулювання економіки – все це створило додатковий тиск на бюджетні ресурси, що позначилося на рівні державного боргу і фіскальної стабільності [6, с. 19]. Ці виклики актуалізували необхідність нових методологій бюджетного планування, які б враховували не лише короткотермінові цілі, а й довгострокову фінансову стійкість країни.

У контексті повномасштабної війни на території України додатково зростають бюджетні потреби, що ускладнює процес формування фінансово-бюджетної політики. Українські науковці підкреслюють, що адаптація бюджетної політики має враховувати не тільки макроекономічні чинники, а й безпекові пріоритети, оперативно реагуючи на зміни в економічній ситуації

[7, с. 75]. Військові дії порушують звичні економічні ланцюги, зменшують доходи бюджету через скорочення економічної активності та збільшують видатки на соціальні потреби, що ставить під загрозу фіскальну стійкість [7, с. 75].

Крім того, зростання інфляції є додатковим фактором тиску на бюджетну систему, що негативно впливає на купівельну спроможність населення і призводить до необхідності підвищення соціальних стандартів, збільшуючи видаткову частину бюджету [7, с. 76]. Цей процес вимагає застосування антикризових механізмів бюджетування, які дозволять знизити ризики нестабільності та зберегти соціальну стабільність у країні.

Паралельно з цими викликами зростає роль цифровізації як одного з основних інструментів модернізації бюджетного процесу. За словами вітчизняних фахівців, впровадження цифрових платформ для бюджетного моніторингу та автоматизованих систем аналізу фінансових потоків дозволяє значно підвищити прозорість управління державними фінансами, зменшити корупційні ризики і оперативно реагувати на зміни економічного середовища [2, с. 127]. Це сприяє оптимізації бюджетного процесу і підвищенню якості прийняття рішень.

Цифровізація бюджетного управління відкриває нові можливості для інтеграції різних державних установ і покращення координації між ними, що є критично важливим в умовах кризових змін. Впровадження електронних систем забезпечує більш ефективний контроль за виконанням бюджету, сприяє підвищенню довіри громадськості до фінансової політики держави і формує підґрунтя для більшої прозорості та відкритості бюджетного процесу [6, с. 18].

З огляду на все вищезазначене, формування сучасної фінансово-бюджетної політики в Україні має базуватися на комплексному підході, який включає аналіз нових ризиків, застосування інноваційних методів управління та цифрових технологій, а також врахування соціальних і безпекових пріоритетів. Це дозволить не лише забезпечити баланс доходів і видатків бюджету, а й створити умови для сталого розвитку економіки, зміцнення фінансової безпеки та підвищення якості життя населення.

Таким чином, сучасна фінансово-бюджетна політика повинна бути гнучкою і адаптивною, здатною швидко реагувати на зовнішні та внутрішні виклики, забезпечуючи при цьому довгострокову фінансову стабільність і прозорість бюджетного процесу.

Фінансово-бюджетна політика виступає одним із ключових інструментів державного управління, який забезпечує реалізацію економічних, соціальних і безпекових пріоритетів країни. Сучасні глобальні виклики, включаючи пандемію COVID-19,

масштабні військові конфлікти, інфляційні шоки, а також цифровізацію економіки, спричиняють глибокі трансформації в механізмах формування та реалізації бюджетної політики. Україна, яка наразі переживає складний період адаптації до нових суспільно-економічних реалій, змушена переглядати традиційні підходи до бюджетного планування та управління державними фінансами з урахуванням цих викликів.

Однією з центральних проблем, що постала перед бюджетною політикою, є зростаюче фіскальне навантаження, зумовлене необхідністю фінансування оборонного сектору, підтримки вразливих верств населення, а також реалізації заходів з відновлення економіки після кризових потрясінь [4, с. 62]. Пандемія та її економічні наслідки значно погіршили фінансове становище держави, призвівши до суттєвого дефіциту бюджетів багатьох країн світу, у тому числі і України. Відтак, виникла нагальна потреба у розробці інноваційних механізмів бюджетного регулювання, які поєднують фіскальну дисципліну з необхідною гнучкістю, що дозволяє реагувати на непередбачувані економічні виклики [4, с. 62].

Війна, що триває на території України, різко збільшує бюджетні потреби. Українські дослідники наголошують, що адаптація фінансово-бюджетної політики у цих умовах має враховувати не лише економічні чинники, а й безпекові пріоритети держави. Військові дії призводять до порушення нормального функціонування економіки, скорочення доходів державного бюджету, одночасного збільшення видатків на соціальну підтримку населення та оборонні потреби [7, с. 75]. Ці обставини потребують оперативного й ефективного перерозподілу ресурсів та застосування інструментів, які дозволяють забезпечити фінансову стабільність навіть в умовах невизначеності.

Одночасно цифровізація бюджетного процесу виступає важливим чинником модернізації фінансової системи. Застосування цифрових технологій дозволяє підвищити прозорість і підзвітність використання бюджетних коштів, автоматизувати контрольні процеси, зменшити корупційні ризики, а також оперативно збирати і аналізувати дані про фінансові потоки [2, с. 127]. Українські фахівці зазначають, що цифрові платформи для моніторингу бюджету та автоматизовані системи аналітики відкривають нові можливості для підвищення ефективності управління державними фінансами, що є критично важливим в умовах посилення макроекономічних ризиків [2, с. 127].

Крім того, інфляційні процеси в Україні значно впливають на бюджетну політику, погіршуючи купівельну спроможність населення і змушуючи державу збільшувати соціальні трансферти [8, с. 52]. Це, у свою чергу, створює додатковий тиск на бюджетні видатки. Для пом'якшення цих

ризиків необхідно впроваджувати антикризове бюджетування, що забезпечує гнучкість та адаптивність у розподілі ресурсів [8, с. 52]. Такий підхід дозволяє мінімізувати негативні соціальні наслідки інфляції і підтримувати стабільність доходів населення.

Важливим аспектом є й інтеграція України до європейських структур, що ставить перед бюджетною системою нові вимоги щодо підвищення прозорості, ефективності та підзвітності фінансового управління [4, с. 65]. Це включає уніфікацію процедур бюджетування, впровадження стандартів відкритих даних, а також активне залучення громадськості до контролю за державними фінансами [4, с. 65]. Такий інституційний розвиток сприятиме зміцненню довіри суспільства до бюджетної політики та поліпшенню якості управлінських рішень.

Отже, формування ефективної фінансово-бюджетної політики в сучасних умовах має базуватися на комплексному підході, що поєднує традиційні принципи фіскальної дисципліни з інноваційними методами управління, врахуванням соціальних і безпекових пріоритетів, а також широким застосуванням цифрових технологій. Лише такий підхід може забезпечити стійкість державних фінансів, сприяти сталому економічному розвитку та підвищенню якості життя громадян в умовах нових суспільно-економічних реалій.

У сучасних умовах глибоких суспільно-економічних трансформацій фінансово-бюджетна політика України зазнає серйозних випробувань. Зміни у внутрішньому та глобальному середовищі, спричинені війною, пандемією, зростанням інфляційних ризиків та структурною перебудовою економіки, висувають нові вимоги до бюджетної системи. Водночас залишаються чинними низка хронічних проблем, що унеможливають реалізацію ефективної бюджетної політики в повному обсязі. Серед них особливо актуальними є фрагментарність бюджетного процесу, слабка координація між різними рівнями управління, обмежений доступ до джерел фінансування, а також загрозливий рівень боргового навантаження. Їхнє системне подолання є ключовою передумовою для забезпечення фінансової стабільності й сталого економічного розвитку в післявоєнний період.

Фрагментарність бюджетного процесу залишається однією з найбільших загроз результативному управлінню публічними фінансами. Як зазначають вітчизняні експерти, між основними етапами бюджетного процесу – від стратегічного планування до контролю – зберігається інституційний розрив [1, с. 59]. Нерідко бюджет формується як сукупність фінансових запитів окремих відомств без належного узгодження

з довгостроковими цілями державної політики. Такий підхід призводить до неефективного розподілу ресурсів, знижує можливість реагування на кризові виклики та сприяє зростанню залежності від зовнішніх джерел фінансування [1, с. 59]. Крім того, обмежена прозорість у плануванні та виконанні бюджету створює передумови для фінансових зловживань, що особливо небезпечно в умовах воєнного стану.

Низький рівень координації між секторами державного управління поглиблює цю проблему. За висновками дослідників, відсутність синхронізації між центральними органами виконавчої влади, місцевим самоврядуванням та державною фінансовою інфраструктурою обмежує спроможність до оперативного реагування на виклики [3, с. 158]. Координаційна слабкість проявляється у неузгодженості між фіскальною, соціальною та регіональною політиками, що своєю чергою підриває єдність бюджетної системи та обмежує ефективність реалізації антикризових заходів. У воєнний період така розбалансованість може призвести до критичних збоїв у фінансуванні першочергових потреб – армії, медицини, критичної інфраструктури – і поглиблення соціальної нерівності між регіонами [3, с. 158].

Ще одним системним обмеженням є недостатній доступ до фінансових ресурсів. Незважаючи на наявність механізмів міжнародного фінансування, більшість державних програм в Україні фінансуються за рахунок внутрішніх джерел – переважно податкових надходжень та внутрішніх облігаційних запозичень. Українські дослідники наголошують, що обмежений доступ до довгострокових і дешевих кредитів, а також відсутність ефективних механізмів державно-приватного партнерства стримують реалізацію масштабних інфраструктурних і соціальних проектів [4, с. 65]. У результаті це веде до накопичення проблем з недофінансуванням стратегічно важливих галузей, зростанням бюджетного дефіциту та порушенням фінансової рівноваги.

Паралельно спостерігається загрозливе зростання державного боргу, що ставить під сумнів стійкість публічних фінансів у середньостроковій перспективі. Вітчизняні дослідники обґрунтовують, що обслуговування боргу стало одним із найбільших навантажень на державний бюджет України, а його частка у ВВП продовжує зростати [9, с. 110]. Відсутність чіткої стратегії управління борговими зобов'язаннями, включаючи реструктуризацію, обмеження нових короткострокових запозичень та ефективну роботу із зовнішніми донорами, може призвести до боргової пастки [9, с. 110]. Усе це свідчить про нагальну необхідність модернізації боргової політики з урахуванням міжнародних стандартів, прозорості та відповідальності у запозиченнях.

В умовах багатофакторної кризи держава повинна активізувати використання антикризових фінансових інструментів, поєднуючи їх із механізмами стратегічного планування. Доцільним є впровадження кризових стабілізаційних фондів, гнучкого перерозподілу міжбюджетних трансфертів, механізмів резервного кредитування, а також запровадження інструментів страхування бюджетних ризиків. Проте, як слушно зазначають фахівці, ефективність таких інструментів залежить від інтеграції їх у стратегічну рамку фінансово-бюджетної політики, орієнтовану на досягнення макрофінансової стійкості [6, с. 19].

Таким чином, перед державою стоїть завдання розробити нову концепцію фінансово-бюджетної політики, яка має враховувати специфіку післявоєнного періоду та виклики довготривалого відновлення. Вона має бути побудована на трьох ключових принципах: прозорості, інклюзивності та ефективному управлінні ресурсами. Прозорість передбачає розширення доступу до публічної інформації, відкритість бюджетного процесу, широке використання електронних інструментів та відкритих даних. Інклюзивність означає залучення громадянського суспільства, експертного середовища, бізнес-асоціацій та місцевих громад до процесу формування бюджету та контролю за його виконанням. А ефективне управління ресурсами передбачає застосування програмно-цільового методу, гендерно орієнтованого бюджетування, а також оцінку результативності бюджетних програм на основі чітко визначених показників ефективності.

Окремим блоком у новій концепції фінансово-бюджетної політики має стати питання післявоєнного відновлення. У цьому напрямку потрібне формування окремих бюджетних програм з чітко окресленими цілями, механізмами реалізації, відповідальними виконавцями та джерелами фінансування. Важливо також створити умови для залучення міжнародної допомоги, інвестицій та пільгового кредитування. Пріоритетами мають стати відновлення критичної інфраструктури, підтримка малого та середнього бізнесу, реінтеграція внутрішньо переміщених осіб та соціальна реабілітація постраждалого населення.

Таким чином, ефективна фінансово-бюджетна політика України має спиратися на комплексний підхід, який поєднує антикризові заходи, стратегічне довгострокове планування, модернізацію процедур бюджетного управління та орієнтацію на результат. Така політика має забезпечити не лише фінансову стійкість, а й соціально-економічний розвиток, справедливий розподіл ресурсів і відновлення довіри суспільства до державних інституцій.

Лише за умови комплексної трансформації підходів до формування та реалізації бюджетної

політики Україна зможе подолати накопичені структурні дисбаланси, забезпечити фінансову стабільність і створити передумови для сталого соціально-економічного розвитку. Це є критично важливим на етапі післявоєнного відновлення, коли кожна бюджетна гривня має працювати на досягнення стратегічної мети — модернізації держави, підвищення якості життя громадян і зміцнення довіри до інституцій.

Висновки. Формування фінансово-бюджетної політики в умовах нових суспільно-економічних реалій є надзвичайно актуальним завданням державного управління, оскільки традиційні підходи більше не відповідають сучасним викликам, зумовленим війною, глобальними кризами, інфляційними шоками та цифровою трансформацією економіки. Фрагментарність бюджетного процесу, недостатній рівень координації між секторами влади, обмежений доступ до джерел фінансування, а також зростаюче боргове навантаження свідчать про нагальну потребу у комплексному оновленні системи фінансового регулювання. На цьому тлі ключовим завданням стає забезпечення балансу між короткостроковою фіскальною стабілізацією та довгостроковими цілями сталого соціально-економічного розвитку.

З огляду на масштаб поточних викликів, держава має активізувати використання антикризо-

вих фінансових інструментів, таких як резервні фонди, гнучкі міжбюджетні трансферти, нові моделі залучення ресурсів та адаптивне бюджетування. Проте короткотермінові рішення повинні поєднуватися зі стратегічним підходом до планування державних фінансів, який передбачає запровадження середньострокових бюджетних рамок, програмно-цільового методу, цифрових платформ управління фінансами та ефективної оцінки результативності бюджетних програм. Лише за таких умов можлива реалізація політики, що ґрунтується на принципах прозорості, підзвітності, інклюзивності та економічної ефективності.

Розробка нової концепції фінансово-бюджетної політики, адаптованої до умов післявоєнного відновлення, є критично важливою передумовою макрофінансової стабільності, економічної відбудови та забезпечення гідного рівня життя населення. Така політика повинна не лише відповідати актуальним фіскальним потребам, а й враховувати суспільні очікування, необхідність зменшення регіональних диспропорцій, розвитку людського капіталу та підвищення інституційної спроможності органів публічного управління. Від її змістовного наповнення, послідовності реалізації та гнучкості до зовнішніх викликів залежить фінансова спроможність держави у майбутньому.

Список використаних джерел:

1. Скиба Г.І., Очкас М.П. Бюджетна система України: проблемні питання та тенденції розвитку в умовах воєнного стану. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Економічні науки*. 2023. № 5(72). С. 57–62. DOI: <https://doi.org/10.32689/2523-4536/72-9>.
2. Чугунов В.І. Фінансово-бюджетна політика в умовах суспільно-економічних перетворень. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 20. С. 125–130. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.20.125>.
3. Овчаренко А.С. Щодо окремих особливостей бюджетної політики у період воєнного стану в Україні. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2023. № 3. С. 156–160. DOI: <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2023.3.25>.
4. Ходжаян А., Маслов А., Нестеренко О., Шеїн О. Оптимізація бюджетної політики в системі забезпечення економічної безпеки: українські та зарубіжні кейси. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2025. Т. 3, № 62. С. 61–78. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptr.3.62.2025.4719>.
5. Лопушинський І.П., Козир О.В., Кучма А.А. Деякі аспекти формування та реалізації фінансово-бюджетної політики на місцевому рівні в умовах правового режиму воєнного стану. *Вісник Херсонського національного технічного університету. Розділ: Публічне управління та адміністрування*. 2022. № 4(83). С. 146–153. DOI: <https://doi.org/10.35546/kntu2078-4481.2022.4.21>.
6. Шалашна А.О. Фінансово-бюджетна політика як інструмент соціально-економічного розвитку країни. *Економічний вісник університету*. 2023. Вип. 58. С. 17–23. <https://doi.org/10.31470/2306-546X-2023-58-17-23>.
7. Маринов Д.М. Фінансова політика та її вплив на зміцнення бюджетної безпеки України. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2023. Т. 34 (73), № 1. С. 74–78. DOI: <https://doi.org/10.32782/2523-4803/73-1-12>.
8. Рябушка Л.Б., Галузинська А.С. Особливості реалізації бюджетної політики в системі державного регулювання соціально-економічного розвитку. *Інноваційна економіка*. 2012. № 2. С. 50–58. URL: http://essuir.sumdu.edu.ua:8080/bitstream-download/123456789/57648/9/Riabushka_state_policy.pdf;jsessionid=F0E659C872E20024B0BB2EE1557C419F.
9. Онищенко С.В., Бережна А.Ю., Філонич О.М. Бюджетний механізм: методологічні підходи та практика бюджетної децентралізації. *Проблеми економіки*. 2021. № 1(47). С. 107–122. URL: [problems-of-economy-2021-1_0-pages-107_122.pdf](https://doi.org/10.32782/2523-4803/73-1-12).

References:

1. Skyba H.I., Ochkas M.P. (2023). Biudzhetna systema Ukrainy: problemni pytannia ta tendentsii rozvytku v umovakh voiennoho stanu [Budget system of Ukraine: problematic issues and development trends under martial law].

Naukovi pratsi Mizhr. Akademii upravlinnia personalom. Ekonomichni nauky – Scientific Works of the Interregional Academy of Personnel Management. Economic Sciences, vol. 5(72), pp. 57–62. DOI: <https://doi.org/10.32689/2523-4536/72-9> [in Ukrainian].

2. Chuhunov V.I. (2024). Finansovo-biudzhetna polityka v umovakh suspilno-ekonomichnykh peretvoren [Financial and budgetary policy under conditions of socio-economic transformations]. *Investytsii: praktyka ta dosvid – Investments: Practice and Experience*, no. 20, pp. 125–130. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.20.125> [in Ukrainian].

3. Ovcharenko A.S. (2023). Shchodo okremykh osoblyvosti biudzhetnoi polityky u period voiennoho stanu v Ukraini [On certain features of budget policy during martial law in Ukraine]. *Dniprovs'kyi naukovi chasopys publichnogo upravlinnia, psykholohii, prava – Dnipro Scientific Journal of Public Administration, Psychology, Law*, no. 3, pp. 156–160. DOI: <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2023.3.25> [in Ukrainian].

4. Khodzhaian A., Maslov A., Nesterenko O., Shein O. (2025). Optyimizatsiia biudzhetnoi polityky v systemi zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky: ukrainski ta zarubizhni keisy [Optimization of budgetary policy in the system of ensuring economic security: Ukrainian and foreign cases]. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, vol. 3(62), pp. 61–78. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.3.62.2025.4719> [in Ukrainian].

5. Lopushynskyi I.P., Kozyr O.V., Kuchma A.A. (2022). Deiaki aspekty formuvannia ta realizatsii finansovo-biudzhetnoi polityky na mistsevomu rivni v umovakh pravovoho rezhymu voiennoho stanu [Some aspects of forming and implementing fiscal policy at the local level under martial law]. *Visnyk Khersonskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu. Publichne upravlinnia ta administruvannia – Bulletin of Kherson National Technical University. Public Administration and Management*, vol. 4(83), pp. 146–153. DOI: <https://doi.org/10.35546/kntu2078-4481.2022.4.21> [in Ukrainian].

6. Shalashna A.O. (2023). Finansovo-biudzhetna polityka yak instrument sotsialno-ekonomichnoho rozvytku krainy [Fiscal policy as a tool of socio-economic development of the country]. *Ekonomichniy visnyk universytetu – Economic Bulletin of the University*, no. 58, pp. 17–23. DOI: <https://doi.org/10.31470/2306-546X-2023-58-17-23> [in Ukrainian].

7. Marynov D.M. (2023). Finansova polityka ta yii vplyv na zmitsnennia biudzhetnoi bezpeky Ukrainy [Financial policy and its impact on strengthening Ukraine's budgetary security]. *Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernadskoho. Seriya: Ekonomika i upravlinnia – Scientific Notes of V.I. Vernadsky Taurida National University. Series: Economics and Management*, vol. 34(73), no. 1, pp. 74–78. DOI: <https://doi.org/10.32782/2523-4803/73-1-12> [in Ukrainian].

8. Riabushka L.B., Haluzynska A.S. (2012). Osoblyvosti realizatsii biudzhetnoi polityky v systemi derzhavnogo rehuliuвання sotsialno-ekonomichnoho rozvytku [Features of budgetary policy implementation in the state regulation system of socio-economic development]. *Innovatsiina ekonomika – Innovative Economy*, no. 2, pp. 50–58. Available at: http://essuir.sumdu.edu.ua:8080/bitstream-download/123456789/57648/9/Riabushka_state_policy.pdf [in Ukrainian].

9. Onyshchenko S.V., Berezhna A.Yu., Filonych O.M. (2021). Biudzhetni mekhanizm: metodolohichni pidkhody ta praktyka biudzhetnoi detsentralizatsii [Budget mechanism: methodological approaches and practice of budget decentralization]. *Problemy ekonomiky – Problems of Economy*, vol. 1(47), pp. 107–122. Available at: http://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2021-1_0-pages-107_122.pdf [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 04.08.2025